

Prima instanță - (Judecătoria Centru, mun. Chișinău) S. Tizu

Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) M. Guzun, N. Simciuc, I. Cotruță

ÎNCHEIERE

14 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului,
judecători

Ala Cobăneanu
Luiza Gafton, Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Jurja Ștefan,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Jurja Ștefan
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului
administrativ,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2017, prin care a
fost respins apelul lui Jurja Ștefan și menținută hotărârea Judecătoriei Centru,
municipiul Chișinău din 30 noiembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La 21 iunie 2016 Jurja Ștefan a înaintat cerere de chemare în judecată
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (CNAS), solicitând constatarea
încălțării dreptului la alocația pentru merite deosebite față de Republica Moldova,
anularea refuzului CNAS privind plata alocațiilor pentru merite deosebite față de
Republica Moldova, obligarea CNAS de a achita alocația pentru merite deosebite față
de Republica Moldova și compensarea cheltuielilor de judecată.

Motivele cererii de chemare în judecată, astfel după cum au fost expuse de
reclamant, pot fi rezumate după cum urmează.

Jurja Ștefan este veteran al conflictului armat de pe Nistru din anul 1991-1992
și a participat la lupta pentru apărarea integrității și independenței Republicii
Moldova, fiind grav rănit.

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova din 17 decembrie 1992,
reclamantul a fost decorat cu ordinul „Ștefan cel Mare”, fiind eliberat Brevetul de
Cavaler al ordinului „Ștefan cel Mare” nr. 0227 din 17 decembrie 1992.

Conform art. 21 din Legea nr. 190 din 08 mai 2003 cu privire la veterani,
reclamantul a devenit beneficiar a dreptului la alocație pentru merite deosebite față de
Republica Moldova (alocația nominală).

La 01 octombrie 2005 Jurja Ștefan și-a transferat pensia pentru limita de vârstă
în România, iar de la această dată CNAS a sistat plata alocațiilor nominale.

Prin răspunsul nr. XVI-J-1899/09 din 18 decembrie 2009, la demersul depus la 03 decembrie 2009, CNAS a refuzat plata alocațiilor nominale, motivând prin faptul că, dreptul de alocație pentru merite deosebite față de stat îl au cetățenii Republicii Moldova, beneficiari de pensii în Republica Moldova.

Ulterior, la 12 mai 2016 reclamantul a înaintat către CNAS o cerere prealabilă, prin care a solicitat achitarea alocației nominale, de la data sistării achitării acesteia de către CNAS, pentru perioada octombrie 2005 - mai 2016.

Prin răspunsul nr. J-584/16 din 23 mai 2016, CNAS a refuzat în plata alocației nominale, invocând același motiv, a menționat că reclamantul nu poate beneficia de alocația nominală, dat fiind faptul că acesta nu beneficiază de pensie în Republica Moldova.

Reieșind din circumstanțele relatate, reclamantul Jurja Ștefan consideră că, refuzul CNAS este unul ilegal, neîntemeiat, nefondat și contravine legislației în vigoare.

Astfel, reclamantul a indicat că în conformitate cu prevederile art. 1 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, pensie de asigurări sociale de stat (denumită în continuare pensie) - drept bănesc convenit asiguratului, în condițiile prezentei legi, corelativ obligațiilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

Potrivit art. 1 din Legea asistenței sociale nr. 547 din 25 decembrie 2003, asistență socială - componentă a sistemului național de protecție socială, în cadrul căruia statul și societatea civilă se angajează să prevină, să limiteze sau să înlăture efectele temporare sau permanente ale unor evenimente considerate drept riscuri sociale, care pot genera marginalizarea ori excluderea socială a persoanelor și a familiilor aflate în dificultate.

Potrivit art. 11 din aceeași lege, prestațiile sociale se acordă sub formă de compensații, alocații, indemnizații, de ajutor social, material și de altă natură.

În această ordine de idei, reclamantul menționează că pensia și alocația nominală sunt plăți diferite, din fonduri diferite, cu efecte juridice diferite, ce nu au nici o legătură una cu cealaltă.

Astfel, susține că, pensia se achită în calitate de plată din fondul asigurărilor sociale (bugetul de asigurări sociale de stat), iar alocația nominală se achită din fondul de asistență socială (bugetul de stat), ambele fiind părți componente a sistemului național de protecție socială. Respectiv, consideră că este ilegală practica CNAS de cumulare a acestor plăți.

Invocă reclamantul că, conform art. 21 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 190 din 08 mai 2003 cu privire la veterani, au dreptul la alocație nominală beneficiarii de pensii, stabilite conform... încadrați în următoarele categorii: a) persoanele decorate cu distincții de stat în temeiul Legii nr. 1123-XII din 30 iulie 1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova.

În conformitate cu pct. 6 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor nominale de stat pentru merite deosebite față de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1413 din 27 noiembrie 2003, cererea de stabilire a alocației nominale se depune la Casa teritorială de asigurări sociale (CTAS) de la locul de trai, unde solicitantul se află la evidență ca beneficiar de pensie.

Conform pct. 7 din regulamentul sus indicat, alocația nominală se stabilește de la data depunerii cererii cu toate actele necesare, dar nu mai devreme de data stabilirii pensiei.

Astfel, menționează că prevederile art. 21 alin. (2) din Legea nr. 190 din 08 mai 2003 cu privire la veterani, sunt desfășurate de pct. 6 și 7 din regulamentul sus indicat.

Respectiv, calitatea de beneficiar de pensie, reprezintă momentul din care începe să curgă dreptul la alocația nominală, și anume din momentul în care solicitantul se află la evidență ca beneficiar de pensie.

Doar din acest moment beneficiarul dreptului de alocație nominală, poate depune cerere în acest sens la CTAS, pentru a i se plăti de facto, alocația nominală.

În această ordine de idei reclamantul reține că, nici Legea nr. 190 din 08 mai 2003 cu privire la veterani și nici Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor nominale de stat pentru merite deosebite față de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1413 din 27 noiembrie 2003, nu condiționează dispariția dreptului la alocație nominală de dispariția dreptului la pensie.

Faptul juridic care generează apariția dreptului la alocație nominală este participarea la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova. Iar, dispariția dreptului la pensie în Republica Moldova nu poate atrage după sine și dispariția alocației.

Mai indică că, conform pct. 4 lit. d) din regulamentul sus indicat, alocația nominală se stabilește în următoarele cuantumuri: persoanelor decorate cu ordinele ordinul „Republicii”, „Ștefan cel Mare” sau „Slava Muncii” de clasele I, II sau III sau persoanelor care dețin titlul de Erou al Muncii Socialiste - 500 de lei.

Astfel, afirmă că această valoare nominală urmează a fi calculată pentru fiecare lună, pentru a plăti toată valoarea restantă a alocațiilor nominale, în conformitate cu pct. 19 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor nominale de stat pentru merite deosebite față de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1413 din 27 noiembrie 2003, potrivit cărui, sumele alocației nominale neachitate la timp din vina organului, care stabilește și plătește alocația, se plătesc retroactiv fără nici o limitare.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 30 noiembrie 2016 cererea de chemare în judecată înaintată de Jurja Ștefan împotriva CNAS s-a respins ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 01 decembrie 2016 Jurja Ștefan a depus apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 30 noiembrie 2016, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2017 s-a respins apelul depus de Jurja Ștefan și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 30 noiembrie 2016.

La 19 ianuarie 2018 Jurja Ștefan a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond și deciziei instanței de apel, cu emiterea unei hotărâri de admitere a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului a invocat că instanțele inferioare de judecată la examinarea cauzei nu au aplicat legea care trebuia aplicată și au interpretat eronat legea.

În sensul dat a indicat că, instanța de apel și de fond au interpretat eronat art. 14 alin. (1), în partea „se consideră vătămată într-un drept al său...”, printr-un act administrativ” și art. 17 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, în partea interpretării momentului începerii curgerii termenului de prescripție.

Recurentul menționează că dreptul său de a pretinde alocația nominală pentru merite deosebite față de stat, este unul continuu, ce nu se limitează în timp. Or, începând cu anul 2005, pensia din Republica Moldova i-a fost achitată în România.

Astfel, termenul de 30 de zile invocat de instanța de fond și cea de apel, începe a curge din momentul încălcării dreptului încălcat efectiv, prin refuzul intimatului.

Neachitarea alocației nominale nu constituie în sine o încălcarea a dreptului, or intimatul nu a emis un act administrativ la 01 octombrie 2005, prin care se violează dreptul recurentului de a pretinde alocația nominală.

Astfel, afirmă că este eronată concluzia instanțelor inferioare privind calcularea termenului din anul 2005, or în acel moment nu a fost emis nici un act administrativ ce ar putea fi contestat.

Respectiv, dreptul la alocația nominală era unul valabil și posibil de valorificat, fără a se crea impedimente în acest sens.

Jurja Ștefan reține că, abia la data 23 mai 2016 i s-a încălcat dreptul de achitare a alocației nominale prin refuzul emis de către pârât, fapt care a generat respectarea ulterioară a procedurii și contestarea actului administrativ ilegal în termen de 30 zile.

Totodată, prin răspunsurile oferite de intimat, atât la data de 18 decembrie 2009, cât și la 23 mai 2016, intimatul nu a indicat nici un act administrativ emis de acesta la 01 octombrie 2005, prin care se dispune sistarea sau încetarea achitării alocației nominale față de el.

Din acest considerent, recurentul consideră că, dreptul încălcat se trage doar din momentul emiterii refuzului intimatului de achitare a alocației nominale.

Elocvent este faptul că în 2009 a fost depusă o cerere prealabilă împotriva refuzului intimatului, care însă nu a fost contestat în instanța de judecată.

Astfel, consideră recurentul că acesta nu mai este în drept să pretindă la alocațiile nominale pentru perioada octombrie 2005 - decembrie 2009.

Cu toate acestea, pentru perioada ulterioară, ianuarie 2010 - mai 2016, dreptul lui a fost valorificat prin cererea prealabilă din 12 mai 2016, însă încălcat prin refuzul din 23 mai 2016.

Referitor la temeiul de neaplicare a legii ce trebuia aplicată, recurentul a indicat că, a luptat în Războiul de pe Nistru, în calitate de colaborator al poliției.

Astfel, față de el sunt aplicabile prevederile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993.

Iar potrivit art. 60 alin. (2) din legea sus indicată, pensiile stabilite persoanelor indicate la alin. (1) înainte de a pleca în străinătate pentru domiciliere permanentă li se plătesc anticipat pe 6 luni, începând cu luna următoare celei în care beneficiarul a fost scos din evidență în localitatea de domiciliu, cu sistarea pensiei pe toată perioada aflării pensionarului peste hotare.

Astfel, consideră recurentul că nu a pierdut statutul și calitatea de pensionar din momentul sistării achitării pensiei, or acesta în continuare este recunoscut drept fiind pensionar (beneficiar de pensie), ce are dreptul la încasarea pensiei în conformitate cu art. 35 alin. (1) din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat și hotărârea Curții Constituționale nr. 19 din 19 iulie 2016.

Mai susține recurentul că potrivit art. 35 alin. (1) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, pensia stabilită și neîncasată la timp se plătește retroactiv din data suspendării.

Respectiv, în orice moment are dreptul la încasarea pensiei pe toată perioada restantă, pe toată perioada suspendării.

Or, este cert că statutul de beneficiar de pensie reprezintă nu o condiție de valabilitate pentru achitarea alocației nominale, ci momentul din care începe a curge dreptul de încasare a alocației nominale pentru merite deosebite față de stat.

Jurja Ștefan este pensionar din momentul întrunirii cumulative a condițiilor obligatorii: stagiul de cotizare și vârsta de pensionare, iar acest statut nu poate fi înlăturat.

Unicul lucru ce poate fi sistat/suspendat, este plata efectivă a pensiei, pentru o durată determinată de beneficiarul de pensie, însă nicidecum înlăturat.

Reieșind din cele invocate supra, recurentul afirmă că are dreptul indiscutabil de a pretinde plata alocațiilor nominale.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din materialele dosarului se constată că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la 23 noiembrie 2017, însă la materialele dosarului lipsește dovada legală de recepționare a acesteia de către recurent.

Totodată, în cererea de recurs recurentul a indicat că a recepționat decizia integrală la 29 ianuarie 2018.

Respectiv, Colegiul consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [*cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230*]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (*Luordo împotriva Italiei, pct. 85*). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (*Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45*).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (*a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39*).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (*Helmerts împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A*).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, Colegiul consideră că recursul declarat de Jurja Ștefan nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Jurja Ștefan.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Ala Cobăneanu

judecători

Luiza Gafton

Dumitru Mardari